साँमापिदेशकालापेक्षयेवकर्त्तव्यमित्याह देशेति ॥ ३२ ॥ ३४ ॥ ३४ ॥ उत्स्रष्टुंप्रयोक्तुं ॥३५॥ ३६ ॥ इत्यारण्यकेपर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेअष्टाविशोध्यायः ॥ २८ ॥ ॥७॥ ॥७॥ कोधइति परैरपकृताःआमैश्रोद्दीपिताःसामर्थ्यवंतोपिसंतःक्षमामेवश्रयंतइत्यध्यायतात्पर्यं भावियतावर्द्धयिता जितःसन्तितिशेषः ॥ १ ॥ तदेवाह योहीति ॥ २ ॥ लोकआत्मात्वर्गोवातन्त्राशनं ॥ ३ ॥ त देवाह कुद्धइति श्रेयसःश्रेष्ठान् श्रेयोपिप्राप्येतिवाल्यब्लोपेपंचमीमाश्रित्यव्याख्येयं ॥४॥ ५॥ ६॥ ७॥ तकोधंविक्रमंधीरैरितिपाठेविपरीतःक्रमोयेनतिमत्यर्थः चरेत्आचरेत् ॥८॥ अपितकुष्यन्त्रा विशेष

देशकालौतुसंप्रेक्ष्यबलाबलमथात्मनः॥ नादेशकालेकिचित्स्यादेशकालौप्रतीक्षतां॥ तथालोकभयाचैवक्षंतव्यमपराधिनः॥ ३२॥ एतएवंविधाःकालाःक्ष मायाःपरिकीत्तिताः॥अतोऽन्यथानुवर्त्तसुतेजसःकालउच्यते॥३३॥ तदहंतेजसःकालंतवमन्येनराधिप॥धार्त्तराष्ट्रेषुलुब्धेषुसततंचापकारिषु॥३४॥नहि कश्चित्समाकालोविद्यतेऽद्यकुरूत्रति॥तेजसश्चागतेकालेतेजउत्सषुमईसि॥३५॥॥ चढुर्भवत्यनुज्ञातस्तीक्ष्णाढुद्विजतेजनः॥कालेप्रामेद्वयंचैतद्योवेद्समही पतिः॥ ३६॥ इतिश्रीमहाभारतेआरण्यकेपर्वणिअर्जुनाभिगमनपर्वणिद्रौपदीवाक्येअष्टाविंशोऽध्यायः॥ २८॥ कोधोहंतामनुष्याणांकोधोभावियतापुनः ॥इतिविद्धिमहाप्राज्ञेकोधमूलौभवाभवौ ॥ १ ॥ योहिसंहरतेकोधंभवस्तस्यसुशोभने ॥ यःपुनःपुरुषःकोधंनित्यं नसहतेशुभे॥ तस्याभावायभवतिकोधःपरमदारुणः॥ २॥कोधमूलोविनाशोहिप्रजानामिहदृश्यते॥ तत्कथंमाद्दशःकोधमुत्युजेह्वोकनाशनं॥३॥ कुद्धःपा पंनरःकुर्यात्कुद्दोहन्याद्वुह्निप्॥कुद्धःपरुषयावाचाश्रेयसोप्यवमन्यते॥४॥वाच्यावाच्येहिकुपितोनप्रजानातिकहिंचित्॥नाकार्यमस्तिकुद्धस्यनावाच्यं विद्यतेतथा॥ ४॥ हिंस्याकोधादवध्यांस्तुवध्यान्संपूजयीतच॥ आत्मानमपिचकुद्धःत्रेषयेद्यमसादनं ॥ ६॥ एतान्दोषान्त्रपश्यद्भिजितःकोधोमनीषिभिः॥ इ च्छद्भिःपरमंश्रेयद्दह्चामुत्रचोत्तमं॥ ७॥ तंक्रोधंवर्जितंधीरैःकथमस्मद्दिधश्चरेत्॥ एतद्दीपदिसंधायनमेमन्युःप्रवर्धते॥ ८॥ आत्मानंचपरांश्चीवत्रायतेमहतो भयात्॥ कुथ्यंतमप्रतिकुथ्यन्ह्योरेषचिकित्सकः ॥ ९॥ मूढोयदिक्ठिश्यमानःक्ठिश्यतेऽशक्तिमान्नरः॥ बलीयसांमनुष्याणांत्यजत्यात्मानमात्मना ॥ १०॥ तस्यात्मानंसंत्यजतोलोकानश्यंत्यनात्मनः॥तस्माद्दौपद्यशक्तस्यमन्योनियमनंस्मृतं॥११॥

यते द्वयोरात्मपरयोःचिकित्मकःदोषापहर्त्ता ॥ ९ ॥ एतदेवाह मूढइति बलीयसामुपरियदिअशक्तिमान्क्षिश्यतेकुध्यते तर्हिआत्मानंदेहंत्यजति ॥ १० ॥ अनात्मनःअजितचित्तस्य नियमनंकर्त्तव्यमिः विष्टि